Çур акине хатĕрленсе

Ĕçлекен ăнаçу тăвать

Эсир сăн ӳкерчĕкре куракан механизаторсем çĕр ĕçĕнче çичĕ хут тар юхтарса ĕç опытне алла илнĕскерсем. Вĕсем – Суворов яч. хис. хуçалăх ĕçченĕсем. Тăрăшуллисене вара халăх та чыслать. Акă Федор Петрович Журавлев (сулахайри) 8-мĕш çул ĕнтĕ МТЗ-82 тракторпа хуçалăх ĕçĕсене хутшăнать. Иртнĕ çул вăл çур акирен пуçласа кĕр акичченех уй-хир ĕçĕсенче чи хастаррисенчен пĕри пулнă. «Кăçал та хастарлăха чакармасăр ĕçлеме условисем çителĕклĕ. Паян пĕтĕм вăйпа çур акине хатĕрленме пуçларăмăр», – терĕ кĕске калаçура ЧР Президентĕн 2010 çулхи стипендиачĕ. Унăн юлташĕ Николай Витальевич Ивашкин та МТЗ-80 тракторпа тăван хуçалăхра 1989 çултанпа вăй хурать. Хушнă ĕçре тăрăшулăхпа палăраканскер, иртнĕ çулхи ĕç кăтартăвĕсемпе районти экономика ăмăртăвĕн пĕтĕмлетĕвĕпе «2009 çулхи чи ăста механизатор» ята тивĕçрĕ. Çакнашкал паттăрсем паянах сыхахаракан çур аки пирки шутланă чух çĕр ĕçченĕ умри йывăрлăхсене парăнтарасси пирки иккĕлентермест.

Хуçалăхри трактор паркĕнче техникăна çур акине хатĕрлеме юртан тасатма пуçланă. Умри тĕллевсем те механизаторсемшĕн паллă.

А. БЕЛОВ сăн ӳкерчĕкĕ.

Ĕç çынна илем кӳрет

Манăн юратнă асанне

«Ӳссен эсĕ кам пулан?» – тесе ыйтаççĕ пирĕнтен шкулти уроксенче час-часах. Эпĕ вара хамăн пурнăç тĕслĕхĕнче яланах асаннене куратăп. Эпĕ хамăн тĕслĕхе лартакан çыннăма Мария Варсонофьевна Вьюшкина тесе чĕнеççĕ.

Унăн вăхăтĕнчи çĕршерпиншер ачанни пекех, çăмăллăн иртмен унăн ачалăхĕ. 1940 çулхи ака уйăхĕн 2-мĕшĕнче хресчен çемйинче кун çути курнăскер, ачаллах çĕр ĕçне курса, ĕç йывăрлăхне чăтса ӳснĕ. Манăн юратнă асанне Кашмаш ялĕнче пурăнать. Кунтах унăн ачалăхĕ те, çамрăклăхĕ те иртнĕ. Çĕр ĕçĕнчи малтанхи утăмĕсем, хăйне валли суйласа илнĕ специальноçпа тунă пуçламăш ĕçĕсемпе ӳсĕмĕсем те тăван «Свобода» хуçалăхра çыхăннă. Каярахпа ĕç ĕмĕрĕн тĕп пайне те вăл тăван хуçалăх аталанăвне панă. Нумай çамрăка ĕçе хăнăхтарнă, нумайăшне специальноç суйласа илме пулăшнă. Унтанпа çулсем нумай иртнине пăхмасăрах манăн асанне питĕ ырă кăмăллă та маттур хĕрарăм. Çак кунсенче вăл 70 çула çитрĕ пулин те, вылькăчĕрлĕх патĕнче ĕçленĕ чух ăна çавăн чухлĕ çул тесе калаймастăн та.

Ĕçре тăрăшуллă пулнă хĕр ача шкулта та лайăх вĕреннĕ. Чăваш Ял хуçалăх институтне зоотехника вĕренме кĕнĕ. Вăтăр пилĕк çул хушши зоотехник пулса вăй хурать манăн асанне. Лайăх ĕçленĕшĕн вăл сахал мар Хисеп грамотисем, хаклă парнесем илме тивĕçлĕ пулнă. Тăрăшуллăхĕшĕн Чăваш Республикин «Ял хуçалăхĕн тава тивĕçлĕ ĕçченĕ» хисеплĕ ят та панă.

Сывлăхлă пул асанне! Эсĕ нумай пурăнни пире вĕренме-ĕçлеме вăй-хал парать.

Виктория ВЬЮШКИНА, Кашмаш шкулĕнчи 3 класра вĕренекен.

Следстви комитетĕнчен пĕлтереççĕ

«Тĕттĕм ĕç» çиеле тухрĕ

Нарăс уйăхĕн 21-мĕшĕнче Катькас ялĕнчи А. Башмакова хуçалăхĕнче 85 çулхи кил хуçи хĕрарăмĕн виллине тупнă. Йĕрке хуралçисем вырăна çитсенех кинемее такам вĕлерни паллă пулчĕ. Анчах кам? Çак ыйту йĕрке хуралçисен умне пысăк ĕç кăларса тăратрĕ. Милиционерсемпе шалти ĕçсен пайĕн сотрудникĕсен О. Потряков ертсе пынă ушкăнĕ ЧР Следстви управленийĕн тата ЧР ШЕМĕн уголовлăй шырав аппарачĕн сотрудникĕсемпе килĕштерсе ĕçлесе çак «тĕттĕм ĕçе» тăрă шыв çине кăларчĕç-кăларчĕçех.

Преступник тăрă шыв çине тухасси çапла йĕркепе пулса пычĕ. Малтанах 5 хут иртнĕ шырав ĕçĕ тупсăма тӳрех уçса параймарĕ. Анчах ĕç пĕр вырăнта тăманни те преступника тĕрĕс мар çул тутарчех. Пĕр ялта пурăнакансем ялти 30 çулхи ниçта та ĕçлемен çамрăк тăруках юлташĕсемпе парăмсем татма пуçлани тата магазина тавар патне кĕркелесе тухни палăрать. Çак хыпара йĕрке хуралçисем патне çитерсен, лешсем С. Арешменевпа тĕл пулу ирттереççĕ. Малтанах туннă арçын, милици ĕçченĕсем тăратнă кăтартусене тунса çитереймесĕр, юлашкинчен 85 çулхи карчăка хăй вĕлерни йышăнчĕ. Ăна 2010 çулхи пуш уйăхĕн 1-мĕшĕнче 14 сехет те 18 минутра тытса чартăмăр.

Унччен те судпа айăпланнă С. Арешменев тунă преступлени уйрăмах йывăррисен шутне кĕрет. Уншăн 15 çуллăха ирĕкрен хăтарма пултараççĕ.

Л. ДАВЛЕТШИН, прокуратура çумĕнчи следстви комитечĕн следователĕ.

Аслă Çĕнтерĕве – 65 çул

«Фронт асран тухмасть»

Çапла каларĕ хăйĕн кăкăрĕ çине Аслă Отечественнăй вăрçă орденĕпе, ытти медальсемпе юнашар район администрацийĕн пуçлăхĕ Ю. Иванов Аслă Çĕнтерӳ 65 çул тултарнă ятпа кăларнă юбилей медальне çакса янă хыççăн саванăç куççулне шăлса Уйкас Янасалта пурăнакан 85 çулхи Николай Александрович Александров. 16 çултах – 1941 çулхи сентябрĕн 28-мĕшĕнче – фронта лекнĕ каччă нумай хаяр çапăçусенче пулнă. Командованин приказĕсене вăхăтра та паха пурнăçланăшăн чăваш каччи Тăван Çĕршывăн Аслă Отечественнăй вăрçин орденне, Украинăна нимĕç фашисчĕсенчен хӳтĕленĕшĕн «Çапăçусенчи тава тивĕçлĕ ĕçсемшĕн» медале тивĕçнĕ.

1943 çулхи ноябрь уйăхĕнче йывăр суранланнă хыççăн Н. Александров инвалид пулса фронтран таврăнать. Паттăр салтак мирлĕ ĕçре те сывлăх çитнĕ таран ял хуçалăх аталанăвĕшĕн вăй хунă.

А. БЕЛОВ сăн ӳкерчĕкĕ.

Ĕненекенсен кĕтесĕ

Кăчкă праçникĕ

Кăчкă праçникĕ уменхи куна Лазарь шăмат кунĕ теççĕ. Çав кун чиркӳсенче Иисус Христос Турă Лазаре чĕрĕлтернине асăнаççĕ. Çак ĕçе пурнăçласа Иисус Христос çынсене хăйĕн сăвапла вăйне тата чапне кăтартса панă, хăйĕн вĕренекенĕсене часах хăй чĕрĕлесси пирки ĕнентернĕ.

Хыççăнхи вырсарни кун – Кăчкă праçникĕ – çуркуннехи чи илемлĕ, пурне те килĕшекен уяв. Мĕн авалтанпах кăчкă туратсене сĕртĕнекенсем, тытакансем сывлăхлă пулаççĕ тесе каланă. Çак йывăç çынна вăй, тасалăх, чун илемне парнелет, тенĕ.

Чиркӳрен илсе килнĕ кăчкă туратсене тӳрех курăнмалла хуман. Çак кăчкă турачĕсем сиплевлĕ пулни паллă. Ĕлĕкрех вĕсен папакĕсене (святить тунисене) ача çуратма пултарайман хĕрарăмсене çиме хушнă. Вырăс ялĕсенче ачасене, вĕсем çирĕп сывлăхлă ӳсчĕр тесе, çав туратсемпе «хĕнесе» илнĕ. Вылăх-чĕрлĕх хунатăр, ан чирлетĕр тесе вара чиркӳрен илсе тавраннă темиçе кăчкă туратти апатпа пĕрле çитернĕ.

Пĕчĕк бизнес

Чăваш юманĕ пек çирĕп

Сентимĕрте çуралса ӳснĕ Михаил Ананьевич Бычков çартан таврăнсан 27 çул милици органĕсенче ĕçленĕ. Тивĕçлĕ канăва тухсан та вăй питти арçын алă усса ларма шутламасть.

2006 çулта вăл предприниматель пулса тăрать. Ял çыннисене килти хушма хуçалăхра ӳстернĕ вылăх-чĕрлĕхе вырнаçтарма пулăшать. Çапла вăл мăшăрĕпе Шупашкарти пасарта аш-какайпа суту-илӳ тума пуçлать.

Çине тăни сая каймасть. Ĕç те ăнса пырать. 2009 çулта Михаил Ананьевич чикĕллĕ яваплăхлă «Юман» общество йĕркелет.

Треккă ял çыннисем ăна пĕр хут мар ялта кафе-магазин уçма ыйтнă. Ялти пухура та кун пирки калаçу пулнă. 10 сотка çĕр лаптăкне аукционта выляса

илнĕ хыççăн предприниматель ĕçе тытăнать. Икĕ хутлă магазин çуртне, юнашар тăватă машина вырнаçмалăх гараж купаласа лартать.

Икĕ эрне каярах çапла вара Треккă ялĕнче çĕнĕ апат-çимĕç магазинĕ уçăлчĕ. Кунта тавар ассортименчĕ пуян, туянакан килĕшекен тавара хăй аллипе суйласа илет. Çывăх вăхăтрах предприниматель кирлĕ оборудовани вырнаçтарсан, кунта кафе те ĕçлеме пуçлĕ.

М.А. Бычков хурт-хăмăр тытма та ăста, кроликсем ĕрчетме те юратать. Тепри, ун выйăрĕнче пулсан, пенси килет тесе, лăпланса лармалла. Чăваш юманĕ пек çирĕп Михаил Ананьевич малала пăхать. Мăшăрĕ ăнланни те, ачисемпе мăнукĕ хавхалантарни те ăна вăй кӳреççĕ.

Кун пек чухне вара ĕçлес те, пурăнас та килет.

А. ИВАНОВ.

Сăн ӳкерчĕкре: çĕнĕ магазин пурне те хапăл туса кĕтсе илет.

Район прокуратуринче

Саккун вăл пуриншĕн те пĕрре

Паянхи кăларăма Муркаш район прокурорĕн çумĕ, юстици советникĕ Юрий Мефодьевич СЕМЕНОВ ертсе пырать.

Кун йĕркинчен тухмасть

Паян обществăри тĕрлĕ сиенлĕ йĕркесенчен пĕри – наркотик. Унпа усă курассипен тата пирĕн ачасем унăн серепине кĕрсе ӳкесрен район прокуратури мĕнле ĕçсем туса ирттерет?

С. СЕМЕНОВСКАЯ.

Амăшĕн пăшăрханăвне ăнланма пулать. Çавăнпа та ку ыйту çине тулли хурав пама тăрăшăп.

Саккуна пăсса наркотиксемпе суту-илӳ тăвассине хирĕç кĕрешесси шалти ĕçсен пайĕпе пĕрле пирĕншĕн те приоритетлă тĕллев шутланать. Çавăнпа та вăл яланах кун йĕркинче. Наркотиксемпе усă курассине хирĕç тăма шалти ĕçсен пайĕпе комплекслă ĕçсен планне туса хатĕрлерĕмĕр. Хамăр ĕçе вырăнти самоуправлени органĕсене те активлă явăçтаратпăр. Çак вăйсемпе район территорийĕнче «Çамрăксем – наркотиксене хирĕç» акцие активлă ирттертĕмĕр.

«Наркотиксемпе психотроплă япаласем çинчен» Федераллă Саккуна пурнăçласа, районта тĕллевлĕ программа йышăннă. Унăн никĕсĕнче – наркотиксемпе саккуна пăсса усă курассипе тата вĕсемпе суту-илӳ тăвассине кĕрешесси. 2005-2009 çулсем валли йышăннă çак программа федераллă тата республика шайĕсенчи саккунсене килĕшсе тăрать. Район администрацийĕн пуçлăхĕн 2006 çулхи февралĕн 1-мĕшĕнчи йышăнăвĕпе наркотиксемпе усă курассине хирĕç кĕрешмелли комисси туса хунă тата вăл çав кунранпах ĕçе кӳлĕннĕ.

Иртнĕ çул та пĕрлехи ĕç хăйĕн «çимĕçне» пачĕ. Йĕрке хуралçисем вырăнсенчи самоуправлени органĕсем пĕрле ĕçленипе пĕлтĕр наркотиксемпе саккуна пăсса усă курнин 7 фактне тăрă шыв çине кăлартăмăр. Вĕсем тĕлĕшпе пуçарнă уголовлăй ĕçсен вĕçне çитертĕмĕр, улттăшне ирĕкрен хăтарса юсанма приговорсем кăлартăмăр.

Пĕтĕмлетсе çакна каламалла. 2010 çулхи январĕн 1-мĕшĕ тĕлне саккуна пăсса наркотиксемпе усă куракансен линийĕпе районта пурĕ 19 çын оперативлă учетра тăрать. Вĕсенчен 7-шĕ – ирĕкрен хăтарнă вырăнсенче.

Туртмалли хутăшсем çук

Телевизорпа час-часах туртмалли хутăшсем тупни пирки калаççĕ. Районта ку енĕпе лару-тăру еплерех?

С. КОНУЗИН.

Çĕршывра ку ыйту çивĕчленнĕрен эпир те алă усса лармастпăр. Иртнĕ вăхăтра шалти ĕçсен пайĕн тата Роспотребнадзор подразделенийĕн сотрудникĕсемпе Муркаш, Мăн Сĕнтĕр райповĕсен, индивидуаллă предпринимательсен суту-илӳ магазинĕсемпе аптека учрежденийĕсене тĕрĕслерĕмĕр. Ниçта та туртмалли хутăшсемпе суту-илӳ туни куç умне пулмарĕ.

Нацпроектсемпе «ĕçлеççĕ»

Нацпроектсемпе саккуна пăснă тĕслĕхсем пирки юлашки вăхăтра район хаçачĕнче вуламанни ку «сферăра» йĕлтах йĕркеллине пĕлтерет-ши е йĕрке хуралçисем çывăраççĕ?

Телефонпа шăнкăравланинчен.

Кунта йĕрке хуралçисем çывăраççĕ тенипе килĕшес килмест. Çакна çирĕплетекен пĕр тĕслĕх. Иртнĕ çул вĕçĕнче кăна «АПК аталантарасси» приоритетлă наци проекчĕпе укçа-тенкĕ илсе унпа тĕллевлĕ усă курман пĕр тĕслĕхе тăрă шыв çине кăлартăмăр.

Тĕрĕслев материалĕсенчен çакă паллă пулчĕ. Муркашра пурăнакан И. Никифорова 2007 çулхи чӳк уйăхĕнчех, бюджетри укçа-тенкĕпе вăрлас тĕллевпе, унпа тĕллевлĕ усă курас маррине пĕлсе тăрсах, Перекет банкĕн Муркашри уйрăмĕнчен 450 000 тенкĕ кредит илет.

Саккуна пăснă çул-йĕрпе пырса хайхискер 2007 çулхи чӳк уйăхĕнчен пуçласа 2009 çулхи авăн уйăхĕччен процент ставкине субсидиленĕ шутпа Перекет банкĕнчен Раççей Федерацийĕн бюджетне сăтăр кӳрсе 66901 тенкĕ укçа илет.

И. Никифорова тĕлĕшпе пуçарнă уголовлăй ĕçе пĕлтĕрхи октябрĕн 28-мĕшĕнче 1-мĕш номерлĕ суд участокĕн миравай судйи патне çитертĕмĕр. Унăн приговорĕпе асăннă граждансана айăплă тесе йышăннă, улталаса илнĕ укçа-тенкĕне шыраса илнипе пĕрлех ăна 5000 тенкĕ штраф тӳлеттермелле турĕç.

Паян кун евĕр «ĕçе» Ф. гражданин тĕлĕшпе пуçартăмăр. Вăл та 2007 çулхи февралĕн 5-мĕшĕнче «Россельхозбанк» уçă акционерлă обществăн Муркашра вырнаçнă хушма офисĕнчен пĕчĕк габаритлă техника туянма тата вылăх тытмалли пӳлĕмсене реконструкцилеме тесе 300 000 тенкĕ тĕллевлĕ кредит илнĕ. Ун хыççăн строительство материалĕсем туяннă тесе суя документсем тăратнă. Çапла вара вăл процент ставкине субсидиленĕ шутпа Раççей Федерацийĕн бюджетĕнчен 63355 тенкĕ, Чăваш Республикин бюджетĕнчен 3335 тенкĕ укçа илет. Унпа хăйне кирлĕ пек усă курать.

Районтан кăларса янă

Гражданлăха пăсса пурăнакансем пирĕн районта пур-и? Пур пулсан вĕсене район территорийĕнчен кăларса янă тĕслĕхсем пулнă-и?

С. САПТЕЕВ, К. ШИЛОВ.

Вулавçăсем хускатнă тĕслĕхсем пулнă. Чăваш Республикинчи Раççей Федераллă Миграци службин управленийĕн Муркаш районĕнчи территори пункчĕ ют çĕршыв гражданĕсемпе гражданствăсăр çынсене пурăнакан тата вăхăтлăх пурăнакан вырăнсенче документсен тулли пакечĕ тата çавна валли саккунлă сăлтавĕ пуррине шута илсе регистрацилет.

Апла пулин те саккуна пăсакансем пур. Висĕм çул та, пĕлтĕрхи пĕрремĕш çур çулта та район территорийĕнче гражданствăсăр пурăнакан пĕрер çынна районтан кăларса янă.